

"האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה"?! – משתמטים או חלוצים?..

אמר להם האחיכם יבואו למלחמה, פירוש אמת כי ה) הוא הנלחם להם, אבל על כל פנים צריכים להזדמן במלחמה- והוא מה שדייק יבואו למלחמה, ולא אמר האחיכם ילחמו, לומר שעל הביאה בלבד הוא תמה, ויש בזה סתירה על טענת מלחמה שעברה, וגם טענת מלחמה הבאה בארץ, שעל כל פנים כל איש ישראל יש להם יגיעה בדבר, ולמה יבקשו הם יגיע כפם של ישראל:

ומעשיך על סכנת הדה-מוראליזציה:

ולמה תניאון וגוי' - פירוש מלבד הטענות עוד קובל אני עליכם, למה תניאון את לב וגוי', פירוש לו יהיה שאין כוונתכם אלא לטעמים האמורים בדבריכם- עם כל זה יש מקום לרוצה- לחשוב שטענותיכם הוא ליראת עם הארץ, והגם שאתם שוללים הדברים שאדרבה אתם חושבים הארץ כאלו כבושה לפני ישראל, אפשר שזה עצה ותחבולה לכסות טעם הניכר שהוא ליראת יושבי הארץ- והן הנה דברי המרגלים שאמרו (לעיל יג לא) שחזק הוא ממנו, והוא אומרו כה עשו אבותיכם וגו';

שואל הרבי על זה?

1. כיצד ניתן להשוות עודף אמונה עם חוסר אמונה?
2. בני גד וראובן רק הגישו "בקשה" - ידחה בקשתם ודי!
3. אם לאחר הסרת סכנת הדה-מוראליזציה, הסכים משה להישאר אתם מחוץ לארץ המובטחת, למה נענשו על זה?

מדרש רבה במדבר פרשה כב פסקה ח

אלו בני ראובן ובני גד אמר להם הקב"ה אתם חיבתם את מקניכם יותר מן הנפשות חייכם אין בו ברכה עליהם נאמר (משלי כ, כא) נחלה מבוהלת בראשונה ואחריתה לא תבורך .

שאלת אור החיים על הצעת "המשתמטים":

אור החיים על במדבר פרק לב פסוק ג ... ב', איך יעלה על דעתם שישבו בטח בארץ אשר כבר נכבשה, ושאר השבטים יכנסו בסכנת המלחמות העצומות המוכנות להם, וכל אחד מישראל יאמר כדבריכם אדבר גם אני- ולא אכניס עצמי בסכנת העמים, וכל זה למה שנוגע לשלילת הרצון ממשה וישראל, לבד מה שיש להתרעם עליהם שבחורים לשבת חוץ לארץ הקדושה והנבחרת לה':

התייחסות הרמב"ן לשאלה זו:

רמב"ן על במדבר פרק לב פסוק ב והנה משה חשד אותם כי יאמרו כן מפחד אנשי ארץ כנען שאמרו בהם המרגלים (לעיל יג לא) לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו, ולכן אמר להם שאינם בוטחים בה' כאבותם, ויסף עוד להענישם כהם להניחם במדבר ולכך ענו אותו, חלילה שנירא מהם- אבל נעבור חלוצים למלחמה ונהיה מהירים וראשונים לפני העם להלחם באויבי ה' כי לחמנו הם :

ש. אבל האם לא אמרו מפורשות: "אל תעבירו את הירדן" - האמנם משה לא הבין כוונתם? ש. על 'חשד' בעלמא - יוכיחם בחריפות כה גדולה!?

הבנת טענתם לפי "אור החיים":

גם טענה ב' שאחיהם יכנסו בסכנת מלחמות וכו', סתרוה במאמר זה אשר הכה ה), פירוש בשלמא אם ירושת הארץ היתה בדרך טבע, היתה טענה זו טענה, אבל כיון שה) הוא המכה את יושבי הארץ לפנייהם- מה מקום לחשש סכנת מלחמה?@

ומשה מפריך טענתם:

(ו) ויאמר משה וגוי' האחיכם יבאו וגוי', ולמה תנואון וגוי' הן האדון משה רבינו השכיל בדברי בני גד ובני ראובן, כל מה שרצו לומר כמו שפירשנו, וטען כנגד מה שאמרו שמנכסי גבוה הם שואלים...

פסוק במדבר פרק לב

הרקע:

(א) ומקנה רב היתה לבני ראובן ולבני גד עצים מאד ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה: (ב) ויבאו בני גד ובני ראובן ויאמרו אל משה ואל אלעזר הכהן ואל נשיאי העדה לאמר: ... (ד) הארץ אשר הבה ידוד לפני עדת ישראל ארץ מקנה הוא ולעבדיך מקנה:

ההצעה:

(ה) ויאמרו אם מצאנו חן בעיניך יתן את הארץ הזאת לעבדיך לאחזה אל תעברנו את הירדן:

תגובתו החריפה של משה:

(ו) ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבו פה...: (ח) פה עשו אבותיכם בשלחי אתם מקדש ברנע לראות את הארץ: ... (יד) והנה קמתם תחת אבותיכם תרבות אנשים חטאים לספות עוד על חרון אף ידוד אל ישראל: (טז) כי תשובו מאחרי ויסף עוד להניחו במדבר ושחתם לכל העם הזה:

התנצלות ב"ג וב"ר:

(טז) ויגשו אליו ויאמרו גדרת צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו: (יז) ואנחנו נחלץ חשים לפני בני ישראל עד אשר אם הביאנו אל מקומם וישב טפנו בערי המבצר מפני יושבי הארץ:

מ"ג כ"ג א"ת מ"ב מ"ג ומקננו

סיום הסיפור

(לג) ויתן להם משה לבני גד ולבני ראובן ולחצי שבט מנשה בן יוסף את ממלכת סיחן מלך האמרי ואת ממלכת עוג מלך הבשן הארץ לעריה בגבלת ערי הארץ סביב:

רש"י משלי פרק כ פסוק כא
(כא) נחלה מזוהלת בראשונה – שגבול למהר וליטול תחלה
כגון בני גד ובני ראובן שמהרו לטול חלקם בעבר הירדן
ודברו צבהלה שגאמר גדרות לאן נבנו למקנינו פה וערים
לנפנו (במדבר לב) עשו את העיקר טפל שהקדימו לאנס
לנפס. ואחריתה לא תבוך – שגלו כמה שנים קודם שאר
השבטים כמו שפורש בסדר עולם

תשובה נסיונית לשאלה 3:

אולי תוכחתו של משה כפולה היתה: לא רק על
הדה-מוראליזציה, אלא גם על שבחרו להתיישב
מחוץ לארץ המובטחת.

ולזאת התכוון בהשוואתם למרגלים
שבאמרם: "וזה פריה" המעיטו בערכה וכך
אתם בבחירתכם ארץ "טובה יותר" מניאים את
לב העם מחמדת הארץ וממעטים בערכה]

על כן לאחר שהסכימו לעבור חלוצים [ונפתרה
בעיית הדה-מוראליזציה] עדיין נחשבת בחירתם
בחר"ל כחטא, אבל מאחר שאינו נוגע לכלל העם,
לא התעקש משה עמהם, אבל בעתיד הם נענשו
על בחירה שלילית [ז]

⊠

אבל קשה לומר שמשה רבנו רועה נאמן ידאג רק
לכלל האומה ויתעלם מבעייתם של שניים [וחצי]
שבטים?!

ביאורו של הרבי:

מבואר בחסידות: שב"ג וב"ר שאפו להתיישב בעבר
הירדן נבע מנטייתם לפרוש מעיסוק בטרדות
הפרנסה, ורצו לעסוק במרעה הצאן, שמתיר זמן
ומחשבה פנויה לדבקות בה' [כמו השבטים – בניגוד
ליוסף]

ומבחינה זו יש אמנם דמיון-אידיאולוגי בינם
למרגלים שאף הם פיתחו תיאוריה דומה לחיות
באטמוספירה של דבקות במדבר

[ואף שזו היתה הנהגת האבות והשבטים, לא היה
בוה חטא קודם מ"ת, אבל לאחר מ"ת כשנדרש
חיבור עליונים ותחתונים, נחשב לחטא!]

ומקנה רב היה לבני ראובן כו' והנה המקום מקום מקנה, יש להעיר
ממ"ש רבינו בענין השבטים ויוסף שלכן היו השבטים רועי צאן, יען
כי היו בחי' מרכבה שהיו תמיד בבחי' ביטול ע"כ בחרו להם להיות רועי צאן
שאינו בזה טרדה כי"כ מלהפסיק המחשבה והביטול, ואמנם ביוסף כתי' ויבא
הבית לעשות מלאכתו ות"א למיבדק בכיסייה' דחושבניה שזהו טרדא, ולכן
חשבוהו לאיש מצרי, אך באמת זה ה' מפני שנשמתו מבחי' אצ"י שהוא אלהות
לכן אין מטריד אותו כלל עניני עה"ז ואף שה' עוסק בכיסייה דחושבניה ה' גם
או מרכבה כי בחי' אצ"י שהוא אלקות טובל ב' הפכיים כאחד, משאי"כ השבטים
ה' נשמתם מבחי' בריאה י"ב בקר, ועד"ז י"ל ענין ומקנה רב היה לבני ראובן
שבחרו להם עסק מקנה כדי שיוכלו להיות תמיד בבחי' ביטול. ועי"ל שזה שהיו
תמיד רועי צאן לפי שגם שרש נשמתם נמשך מבחי' י"ב בקר דבריה ע"כ ה'
עסקם להיות רועי צאן, ועד"ז המבואר במ"א ענין ונתתי עשב לבהמתך ע"כ שין
במדבר ד: שניאורסון, מנחם מנדל בן שלום שכנא {9} עמוד מס 300 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ועפ"ז תגדל הקושיא: כיצד א"כ הסכים משה
שב"ג וב"ר יישארו בעבר הירדן, בניגוד לתכלית
הכוונה האלוקית? האם נתן כאן, חלילה,
גושפנקא לתיאוריית המרגלים?!

והביאור:

גם לאחר מ"ת יש חלוקה לשני סוגים בעם ישראל:

יושבי אוהל	בעלי עסקים
יששכר	זבולון
מארי תורה	מארי עובדין טבין
בחורי ישיבה	חיילים
עובדי השם ומשפיעים	אנשי מבצעים

ולכאורה:

כיצד זה מסתדר עם תכלית הכוונה: בתחתונים?
למה לא יהיו כולם אנשי מבצעים ובעלי עסקים?

אלא

שב"דירה בתחתונים" יש שני פרטים:

א.

השכנת המלך

בשלב של הארמון שבנו הפועלים מחמרי הבנייה
[המשכת אוא"ס בדצ"ח של עוה"ז הגשמי]

ב.

יצירת תאורה

כדי שהמלך ייראה בגילוי בארמונו
[לפעול שיורגש בנבראים גילוי אוא"ס שנמשך]

⊠

קיום המצוות וביורר הניצוצות שבדצ"ח
נפעל על ידי בעלי העסקים והמבצעים

אבל כדי שמצוותיהם "יוארו"

ושגם "ירגישו" את השראת השכינה שבמעשיהם
זה נפעל על ידי יושבי אהל

וזהו ההבדל

בין בני גד וראובן למרגלים:

המרגלים

כפרו עקרונית בתכלית הכוונה
וסברו שיהדות דורשת רק עליונים

בני גד וראובן

האמינו שהתכלית היא דירה בתחתונים
אלא שהשתוקקו למלא את התפקיד
של "חשמלאי-הדירה" כחלק מהמטרה

ההשוואה האקטואלית

לויכוח אודות תפקיד בני הישיבות
בתור #הרוח החיה# שבצבא